

Шыфр: _____

Зацвярджаю

Колькасць балаў: _____

Намеснік старшыні
арганізацыйнага камітэта
намеснік Міністра адукацыі

Месца: _____

Р.С. Сідарэнка

2016 года

ТРЭЦІ ЭТАП ХХХІІІ РЭСПУБЛІКАНСКАЙ АЛІМПІЯДЫ
ПА ВУЧЭБНЫХ ПРАДМЕТАХ «БЕЛАРУСКАЯ МОВА»
І «БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА»

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

11 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											

Варыянт I

Заданне 1. Пастаўце знак «+» насупраць слоў, у якіх ёсць прыстаўка з канцавым мяккім зычным гукам.

Максімальная колькасць балаў – 4.

аб'інець		аддзяліць	
скеміць		развіццё	
засляпіць		заспяваць	
бессістэмны		раздзявальня	

Заданне 2. Насупраць прыведзеных сінанімічных фразеалагізмаў упішыце ў табліцу яшчэ адзін фразеалагізм-сінонім з кампанентам *галава*.

Максімальная колькасць балаў – 6 (2 балы – за кожны правільна вызначаны фразеалагізм).

ва ўсе лапаткі як жару ўхапіўшы як падсмалены як з перуна	
адкуль ні вазьміся як гром сярод яснага неба ні адсюль ні адтуль	
кусаць <сабе> локці рваць на сабе валасы ламаць сабе рукі	

уласны анонс. Дадатковым заданнем да тэксту было зрабіць марфалагічны разбор выдзеленых слоў. Праверце, ці правільна вучань выканаў заданне.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала за кожную выпраўленую памылку).

АПОВЕСЦЬ МІНУЛЫХ ГАДОЎ («БЕЛАРУСЬФІЛЬМ»)

У мультфільме аўтары *распавядаюць* пра гісторыю ўзнікнення гербаў старажытных беларускіх гарадоў – Мінска, Брэста, Гродна, Гомеля, Віцебска і Магілёва. Намалюваная *на* гербах сімвалы маюць старажытнае паходжанне. У кожнага з іх свая легенда, *звязаная* са старадаўнімі паданнямі, *найважнейшымі* гістарычнымі падзеямі і фактамі, а таксама роляй *кожнага* горада ў гісторыі дзяржавы.

Распавядаюць – дзеяслоў, аг. значэнне працэсу маўлення, п. ф. – распавядаць, аснова цяперашняга часу – *распавядай-*..., аснова інфінітыва – *распавяда-*, незвар., зак. трыв., асаб., II спр., абв. л., цяп. ч., 3 ас.; мн. л., выказнік.

(3) *найважнейшымі* (падзеямі і фактамі) – прыметнік, значэнне гранічнай якасці; п.ф. – *найважнейшы*; якасны; поўн.ф.; простая ступ. параўнання; мн.л., т.скл.; у сказе азначэнне.

Звязаная (легенда) – асобая форма дзеяслова – дзеепрыметнік, абазн. прымету дзеяння; п. ф. – *звязаны*, утвораны ад асновы цяперашняга часу *звяза-*, поўная форма, зак. тр., зал. ст., прош. ч., ж. р., адз. л., н. скл.; у сказе ўваходзіць у склад адасобленага азначэння.

Кожнага (горада) – займеннік, выражае значэнне прыналежнасці, п. ф. – *кожны*, адносны; р.скл., м.р., адз.л.; дапасуецца да наз. *горад*; у сказе азначэнне.

На (гербах) – прыназоўнік, прычыннае значэнне, нязмен, невытв., просты; ужыты з назоўнікам *гербах* у т. скл.; у складзе дапаўнення.

Заданне 6. У польскай мове беларускаму *што* адпавядаюць словы *co* і *ze*. Прачытайце тэлефонную размову. Вызначце, якія словы будуць ужывацца пры размове па-польску замест выдзеленых.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал за кожны правільны адказ).

Узор: 1. *Ежы разумеў, што (ze) не зможа патрапіць на гэту выставу.*
2. *Агата паказала паштоўкі, што (co) яна набыла ўчора.*

– Марэк, прывітанне! Гражына сказала, **што** () ты даўно ў Беларусі. Падкажы, калі ласка, **што** () можна набыць у якасці сувеніру?

– Вітаю, Агнешка! Я параіў бы купіць лянныя сурвэткі, лялькі і іншыя вырабы з лёну, **што** () падабаюцца ўсім турыстам. Спадзяюся, **што** () яны спадабаюцца і тваім родным. Дарэчы, а як Анжэй?

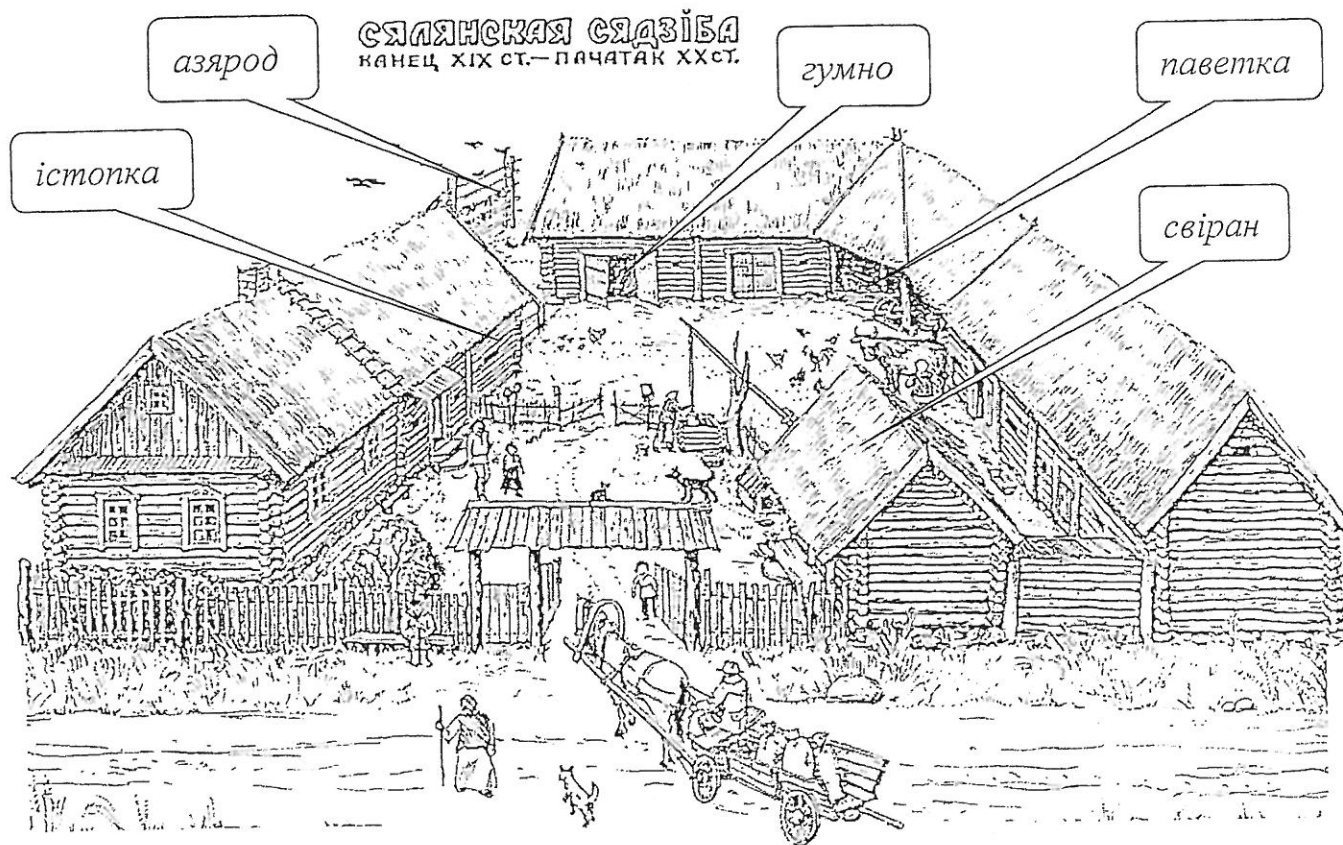
– Я ведаю, **што** () ён мне напіша.

– Добрых пакупак!

Заданне 7. На малюнку архітэктара і краязнаўца Анатоля Капцюга адноўлены традыцыйны сядзібны комплекс вілейскай сялянскай сям'і канца XIX – пачатку XX стагоддзя.

Раскрыйце і запішыце прызначэнне названых на малюнку падсобных, гаспадарчых пабудоў і прыстасаванняў у гэтым комплексе.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Падсобшыя, гаспадарчыя пабудовы і прыстасаванні	Прызначэнне
1. Азярод:	
2. Гумно:	
3. Істопка:	
4. Паветка:	
5. Свіран:	

Заданне 8. Запоўніце калонкі табліцы. Прыклады (не больш за 4 вершаваныя радкі) можаце прыдумаць самі або прывесці радкі вядомых вам паэтаў.

Узор запаўнення:

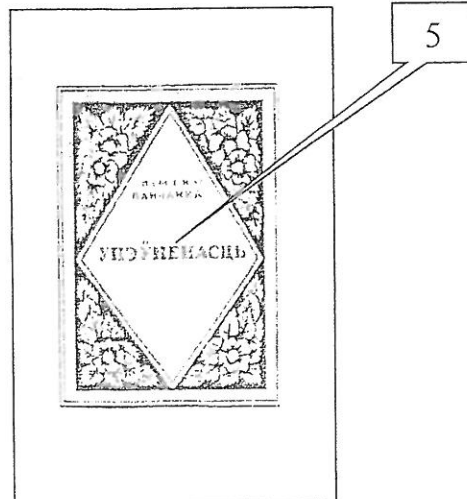
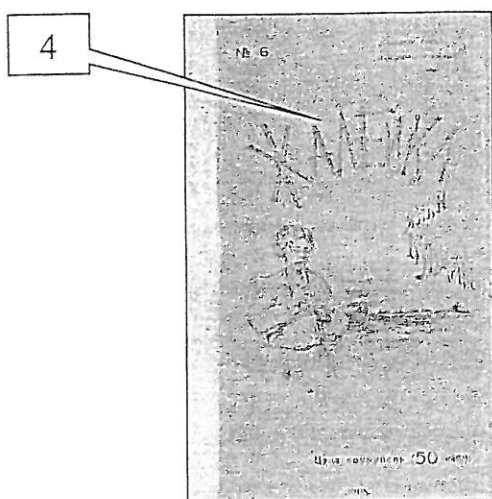
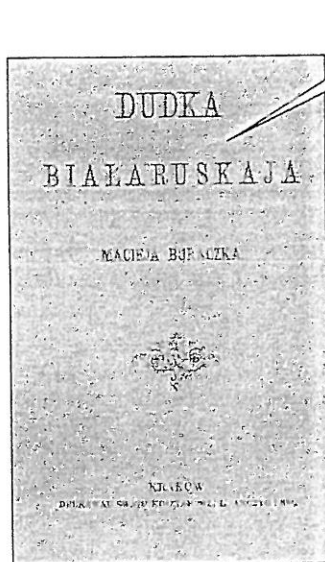
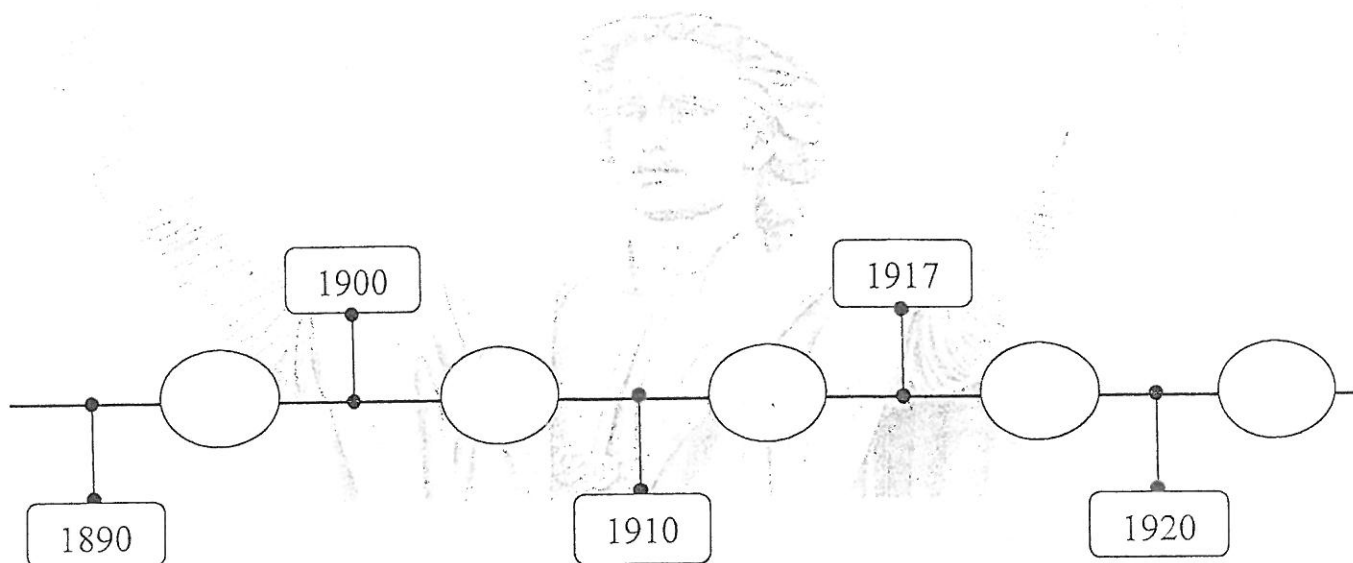
Назва вершаванай стапы	Прыклад	Схема прыкладу
Дактыль	<i>Родная мова, цудоўная мова! Ты нашых думак уток і аснова!</i>	<i>--- / --- / --- / --- --- / --- / --- / ---</i>

Максімальная колькасць балаў – 6.

Назва вершаванай стапы	Прыклад	Схема прыкладу
Анапест		
Ямб		
Харэй		
Амфібрахій		

Заданне 9. Перад Вамі вокладкі знакавых для беларускай літаратуры зборнікаў паэзіі. Кожны з іх стаў падзеяй ужыцці белаусаў. На «стужцы часу» ўпішыце нумры зборнікаў у адпаведны прамежак, а ў табліцы ўкажыце дакладны год выхаду гэтых кніг.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Аўтар і назва зборніка	Год выдання
1. Максім Багдановіч, «Вянок»	
2. Мацей Бурачок, «Дудка беларуская»	
3. Алесь Гарун, «Матчын дар»	
4. Янка Купала, «Жалейка»	
5. Пімен Панчанка, «Упэўненасць»	

Заданне 10. Прачытайце ўрывак з апавядання Міхася Стральцова «Жураўліная песня» і запоўніце табліцу.

Максімальная колькасць балаў – 4.

Цякуць рэкі ў моры, і вырастаюць у неба дрэвы. Цякуць, як рэкі, дарогі па зямлі, і на сініх лугах маленства вырастаюць надзеі. І вырастае радасць, і Млечны Шлях сплывае ў вечнасць, і ляцяць, ляцяць сваёй млечнай дарогай над цёмнай вясновай зямлёю журавы.

1. Выпішыце <i>параўнанне</i>	
2. Выпішыце адну метафару з <i>другога сказа</i>	
3. Выпішыце адзін эпітэт з <i>трэцяга сказа</i>	
4. Які <i>сінтаксічны сродак мастацкай выразнасці</i> выкарыстаны ў гэтым урыўку	

